

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXVII. De injustitia, & in specie de illegali circa tributa, gabellas &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

De injustitia & in specie de illegali circa tributa,
gabellas &c.

Gabriel Princeps 1. *Varia tributa exseribit.* 2. *Quæstores sub prætextu insufficientis stipendii tributa augent, & munera extorquent.* 3. *Et quia hac luxu nimio absumpta sunt perdurante eadem necessitate nova exiguntur.* 4. *Esculentis & capitibus imponuntur.* 5. *Vectigalia & contributiones à peregrinis & Clericis extorquentur.* 6. *Plerique se subducunt tum quia putant tributa non obligare in conscientia.* 7. *Tum quia est communis persuasio de tributi injustitia vel saltem est dubium.* 8. *Et ipse Princeps & Consilarii tributum suspectum habent.* 9. *Nihilominus plerique illud approbant, alii se absentant.* 10. *Exactores non obstante dubio solutionem extorquent.* 11. *Etiam à pauperibus, econtra ab aliis se sinunt corrumpi.* 12. *Defraudantes gabellas eodem pretio cum aliis merces vendunt & in his omnibus Confessarius dissimulat. Pro resolut.*

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit injustitia. **ꝛ.** Injustitia in genere est alieni juris violatio; sicut autem datur triplex, justitia legalis, distributiva, & commutativa, sic & triplex injustitia, prout harum una violatur, de violatione justitiæ distributi-

væ, & commutativæ dicam in seqq. in præsentia de injustitiâ illegali, quæ committitur in defraudatione tributorum, gabellarum &c. tributum autem in genere significat omne id quod Princeps vel Magistratus à subditis exigit in ordine ad sustinenda onera communia: pro diversitate materiæ, de quâ exigitur, sortitur diversa nomina, impositum mercibus in vel extra Provinciam vehendis vocatur gabella vel vectigal à vehendo, si fundis simpla, si comestibilibus licentia vel accisia pro more regionum, si singulis capitibus capitatio, si transeuntibus pro conservatione pontis, viæ, vel custodiæ pedagium.

QUÆR. II. Quæ conditiones requirantur ut tributum vel vectigal sit justum? **ꝛ.** Sequentes. 1. Legitima autoritas imponentis, qualem habent Imperatores, Reges, Principes, Magistratus, in terris alium superiorem non agnoscentes, & alii de horum licentiâ, consuetudine vel præscriptione: quæstores, telonarii & similes si nesciente Principe vel nova tributa imponant vel imposita absque legitimâ autoritate augeant, non tantum peccant contra justitiam cum obligatione restitutionis,

sed & incurrunt excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, unde merito à Confessariis redarguendi & serid hortandi sunt telonarii, præfecti & similes officiantes, qui sub prætextu extraordinarii laboris, insufficientis stipendii &c. infcio Principe certas sibi pensiones exigunt, aut munera extorquent. 2. Requiritur iusta causa, hoc est necessitas aut magna communis utilitas vel condigna Principis sustentatio spectatâ ejus dignitate, statu, & meritis in rempublicam, quòd si Princeps tributum diutius continuet vel plus imponat quàm necessitas exigat, aut ludo, luxu, conviviis aliterve inutiliter absumat, tenetur damnum illatum resarcire tantundem solvendo ex suis in subsidium communitatis, aut si ex suis non habeat, tenetur parcius vivendo tantundem congerere, quantum sufficit ad reparandum damnum, servato tamen statu suæ dignitati congruo, quòd si periculum sit in morâ & tributa malè absumpta pronunc à Principe compensari nequeant, tenebitur populus nihilominus contribuere, sic exigente bono communi, ita tamen ut Princeps ad meliorem fortunam deveniens pro damno debeat satisfacere. 3. Debita proportio, ita ut divites plus contribuant, quàm egeni, & ii magis graventur, quos causa magis concernit, hinc contributiones quæ esculentis & aliis ad quotidianum usum necessariis, aut etiam singulis

capitibus imponuntur debent esse moderatæ, ita tamen ut major pars tributorum sumatur ex fundis & mercibus, aliàs enim pauperes, qui sæpe numerosam habent familiam, si non plus saltem æqualiter cum divitibus gravantur. 4. Ut tributum imponatur solis subditis, indirectè tamen & per accidens tributo gravari possunt etiam non subditi v. g. Peregrini & viatores, qui merces in provinciam invehunt vel avehunt, qui propterea justè coguntur solvere vectigalia, pedagia; hoc enim pacto illis conceditur jus mercimonii, jus transitus. Item Clerici hoc ipso quòd vino frumento oleo & similibus imponantur collectæ, indirectè iis gravantur, quatenus ob impostam collectam ea coguntur carius solvere, directè tamen neque Clerici, neque eorum bona à laicis collectari possunt, quia ab eorum jurisdictione planè sunt exempti. Si verò bona laicorum non sufficerent ad levandam communem necessitatem, possunt Clerici cum licentiâ summi Pontificis aliquid contribuere, imò si agatur de speciali eorum commodo, ut si aliquorum agri inter quos etiam sunt Ecclesiastici, alluvione deperdantur, tenentur Clerici cum Laicis æqualibus pro ratâ sumptibus impetum fluvii cohibere, idem est de reparatione viæ, fontis, vel pontis illis specialiter proficuum.

QUÆR. III. Qualis sit obligatio solvendi tributa? & an defraudantes tene-

teneantur ad restitutionem? *ꝛ.* Multi cum *Navarr.* docent legem tributorum præsertim vectigalium respectu exteriorum esse merè pœnalem nec obligare in conscientia, alii apud *Moyat. 1. q. 8. n. 6.* fatentur quidem gabellas obligare in conscientia, sed tunc tantùm quando exiguntur, hæc sententia vera est ubi sic habet consuetudo, tunc enim accedit tacitus superioris & populi consensus & plura ideo exscribuntur; præscindendo autem à consuetudine probabilius est tributa deberi in conscientia ex jure naturæ & divino, etiã si non exigantur, *Matth. 22. Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari; ad Rom. 13. Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum, cui vectigal, vectigal. Ratio est,* quia tributa non debentur ut pœna sed ex justitia legali nec non ex tacito pacto, ut Magistratus & Principes suscipiant in se curam populi, econtra populus contribuat ea, quæ pro Principis sustentatione & bono communi sunt necessaria, ideoque qui tributa defraudant peccant contra justitiam & tenentur ad restitutionem, ita communior cum *Sporer 1. 5. c. 5. n. 150.* Si tamen tributum communi famâ & persuasione populi reputetur iniquum aut non impendi ad communes usus, ut non rarò nunc contingit, non obligare docet *Sylvest. V. gabella 3. q. 3. n. 29.* maxime si sit noviter impositum, imò plures quos citat & sequitur *Sporer n. 154.* docent tributa non obligare in

dubio positivo, quando scilicet est probabilitas pro & contra justitiam tributi; Rationem dant, quòd in dubio debiti melior sit conditio debitoris possidentis rem suam, & ei qui petit, incumbit probatio debiti, atque subditus hic est debitor & possidet rem suam & Princeps non probat sufficienter justitiam tributi, ergo; neque in dubio parendum est superiori quando agitur de interesse superioris ipsius, & de spoliando subditore possessâ, tunc enim superior in causa propria meritò præsumi debet partialis: hæc sententia verè est probabilis & tuta in praxi, opposita tamen videtur probabilior, nam in dubio debiti non semper est melior conditio debitoris, quando scilicet pro creditore seu Principe est præsumptio qui est in possessione potestatis exactivæ, & Princeps cum suis Consiliariis præsumitur de justitia tributi melius posse judicare, quàm quilibet privatus, ideoque ipsi parendum est, non enim agit rem suam sed communem; Nec obstat quòd etiam subditi sint in possessione suæ pecuniæ, nam possessio potestatis exactivæ prævalet sic exigente bono communi, ne quilibet in quolibet dubio vel probabilitate se tributis subducat.

QUÆR. IV. Quid circa subsidium charitativum? *ꝛ.* seqq. 1. Tributo valde affine est subsidium charitativum, quod Episcopi à Clericis exigere solent. 2. Hujusmodi

tab-

subsidium ut sit justum, debet esse moderatum & peti à Clericis Episcopo subjectis ex manifesta & rationabili causa v. g. ad defendendam Ecclesiam contra hostes, ad solvenda gravia debita, aut pro fabricâ Ecclesiæ pro profectioe ad Concilium. *c. cum apost. c. conquerente de offic. ord. 3.* subsidium justum Clerici Episcopo subjecti solvere tenentur, & si nolint etiam excommunicationis censurâ compelli possunt, ut colligitur ex *jurib. cit.* & quamvis DD. communiter à subsidio eximant Ecclesias regulares, praxis tamen quotidiana in hâc Colonensi & aliis Diocesisibus docet contrarium. 4. Generales Ordinum tallias aut subsidia charitativa à suis exigere posse, si aliunde non habeant pro gubernatione ordinis necessaria, docent *Barbos. Pirh. L. 3. t. 39. n. 54. Sibid. Reiffenst. n. 23.*

9. QUÆR. V. Quæ hinc pro praxi sint deducenda? *Reiffenst. n. 23.* 1. Princeps ut licitè tributum exscribat, debet illi esse saltem probabilius illud esse justum, quia hic agit ut Judex qui tenetur sequi probabiliora secundum dicta *Cas. 3. n. 8.* qualiter obligent tributa, & quæ conditiones ad eorum justitiam requirantur, constat ex dictis. 2. Ut etiam Consiliarii licitè Principi tributum consulant, aut approbent, debet illis probabilius esse, quòd tributum sit justum, quia sic exigit bonum commune, & ipsi tunc sunt quasi judices

inter Principem & subditos, ut dixi *Cas. cit. n. 20.* consulere vel approbare tributum injustum nunquam licet, est enim suadere peccatum: an verò Status, Consiliarius, & similes quorum est tributa approbare, saltem metu gravis mali vel mortis tributo injusto licitè subscribere valeant, non est planè compertum; probabilius videtur, quòd non; quia hoc reipsa est approbare, ratificare, & confirmare gravissimum alterius peccatum, & injustam subditorum oppressionem estque reale & nocivum mendacium, nam subscribere est in facto testari & dicere tributum esse justum quod tamen scitur esse injustum, ideo enim exigitur subscriptio *V. Cas. 20. n. 16.* imò nec videntur se absentare posse, tenentur enim ex officio stare pro bono communi & Principi injustitiam tributi remonstrare & dissuadere, ad hoc enim accipiunt diceras vel salaria, si tamen ex suâ contradictione nullum sperarent fructum, sed tantum sui odium & persecutionem; ab aliquibus non improbabiler excusantur. 3. Executores tributorum possunt præsumere ea esse justa, ideoque licitè ea exigere, quamdiu non adest moralis certitudo de injustitiâ, sicut miles tamdiu potest militare, quamdiu non est certus de injustitiâ belli: *Ratio est,* quod cujuslibet privati non sit judicare de justitiâ tributi vel belli, & in dubio an lex sit justa obtemperandum sit superiori juxta

juxta communem Theologorum. 4. Princeps vel Magistratus injustè agit, si aliquos à tributis eximat totum onus reliquis relinquendo, nisi ejusmodi exemptio fiat ex causa in bonum commune redundante v. g. ob merita in temp. vel factam reipublicæ compensationem. 5. Pauperes qui solvendo tributa se & familiam suam alere non possunt, aut in gravia debita inciderent, excusantur ob impotentiam & ideo quæstores possunt ab iis non petere, *Sylv. in resolut. p. 2. V. restitutio. Cas. 4.* Contra si exactores tributa justa non exigant ab iis, qui solvere possunt vel dissimulant, aut se corrumpi sinunt, peccant tam ipsi, quàm corruptentes contra justitiam cum obligatione restitutionis, quia sunt causa injusta talis damni: si verò tributum sciatur esse injustum possum corrumpere exactorem, ut mecum

dissimulet, sicut possum latroni offerre partem pecuniæ ut non tollat totam, hoc enim est redimere injustam vexam. 6. Qui defraudavit gabellas non tenetur propterea merces infra commune pretium vendere, quia pretium taxandum est secundum onera quæ communiter omnes subeunt, quamvis unus vel alter ea non subeat. 7. Communiter hic monent Theologi, ut quando non satis constat, quòd tributa sint justa aut ad bonum commune impendantur, ante factum subditi hortandi sint ut solvant, id enim exigit reipublicæ pax & debita principi obedientia; post factam autem tributi defraudationem si pœnitens sibi saltem probabiliter persuadeat tributum esse injustum (ut in tantâ tributorum multitudine hodieum facilè contingit) ad compensationem non sit condemnandus.

CASUS XXVIII.

De injustitiâ distributivâ.

HAbius dubitat 1. *Quid sit acceptio personarum.* 2. *An ad beneficia Ecclesiastica sub mortali sit eligendus dignior.* 3. *An ad officia secularia.* 4. *An liceat aliquid promittere pro beneficiis.* 5. *An vendere officia vel aliquid accipere ut inter aequè dignos unus præferatur.* 6. *R. D. Jansen Pars I.*

An liceat officia dare cognatis. Pro resol.

QUÆR. I. Quid circa injustitiam distributivam. 1. Injustitia distributiva consistit in *acceptione personarum*, quâ in distributione bonorum communium, in collatione beneficiorum, officiorum, in judiciis, in honoris exhibitione attenditur

X non